

# DZIENNIK POMORSKI

## PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odoszeniem i w agencjach	2,65 "
Na poczmie, już z odoszeniem	2,90 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 "
Na poczmie już z odoszeniem	8,67 "
Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części kwoty abonamentowej.	

## OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lin. lub jego miejsca 15 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza 1 mm. 3 lin. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Czwartek Wirgiliusza  
Piątek † Manswerta

CHOJNICE, piątek dnia 28. listopada 1930 r.

Słońca wschód 7.44 zachód 15.51  
Księżycy wschód 13.09 zach. 22.31

## Przewrót w Peru

W Limie (stolicy państwa połudn — amerykańskiego Peru) wybuchły rozruchy wśród wojska, które wystąpiło przeciwko prezydentowi — Prezydent cieszący się w kraju wielkim poważaniem musiał ratować się ucieczką — Wczoraj na ulicach toczyły się walki — Szczegółów brak

### Katastrofalna eksplozja benzyny

W pewnej wsi w Meksyku spowodowała śmierć 12 członków pewnego towarzystwa cyrkowego, cyrkowego; 16 osób zostało ciężko rannych

### Watykan a Habsburg

„Osservatore Romano“ zaprzecza doniesieniom prasy francuskiej, jakoby Watykan popierał machinacje Habsburgów co do powrotu na tron węgierski — Wiadomości te pozbawione są wszelkich podstaw

### Nieszczęście w kopalni

Z Lipska donoszą, że na kopalni Marjanna pod Kl Seipisch zerwała się część mostu liftowego co spowodowało śmierć 7 górników i poważne rany 15 dalszych osób

### Spółdzielnie mieszkaniowe

Jedną z najpoważniejszych agend stanowią spółdzielnie mieszkaniowe, których związek liczy 21 oraz 4 budowlane, posiadające majątek 9 milionów zł i 212 domów W ciągu roku ub ukończono budowę 22 domów, kosztem około 1 milij złotych

### Spółdzielnie spożywców

Depresja w handlu dotknęła spółdzielnie spożywców, których notuje się 35, z kapitałem własnym 3 i pół miliona zł Pomyślnie pracują 24 spółdzielnie, jednak z obrotem częściowo zmniejszonym

**Min Zaleski o zbliżeniu francusko - niemieckim**  
Zainteresowanie wzbudziło w Berlinie oświadczenie, złożone przez min Zaleskiego organowi Be nesa „Ceske Slovo“

Min Zaleski powiedział m in, iż Polska jest z Francją zaprzyjaźniona, jednakże równocześnie wiąże ją liczne interesy z Niemcami Zbliżenie francusko - niemieckie przyczyni się do poprawy stosunków polsko - niemieckich

### Woroszyłow porozumiał się ze Stalinem

Woroszyłow, który przez pewien czas należał do opozycji, stanął otwarcie po stronie Stalina i przystąpił do stłumienia wrzenia w armji — Na skutek podejrzenia o sprzyjanie przewrotowi zwolnieni zostali 4 dowódcy korpusów i 3 członkowie sztabu generalnego, których aresztowano Ponadto aresztowano cały skład redakcji Krasnaja Zwiezda, organu wojskowego — Jak się okaże, Syrców znajduje się nadal w areszcie — Dla uspokojenia wrzenia w marynarce planuje się zmianę w dowództwie floty

**Zbrodnicze podpalenie w pow: nadworniańskim**  
W Siedliskach pow nadworniańskiego dokonał zbrodniczego podpalenia gospodarstwa kandy data do Sejmu z listy nr 1 Józefa Hyjaka — Spłonął dom i stodoła ze zbiorami, wartości 58000 zł

Zbrodnia ma tło polityczne i pozostaje w związku z żywą działalnością Hyjaka w powiecie nadworniańskim na polu społecznym i politycznym Policja podjęła energiczne dochodzenia w celu wykrycia sprawców

### Bilans rocznej pracy

Zgodnie z porządkiem obrad zabrał głos p.atron dr Wł Seydlitz dla przedstawienia sprawozdania z działalności Związku Spółdzielni zarobkowych i gospodarczych w r 1929 Omówiwszy sytuację gospodarczą oraz niezwykle ostry przebieg kryzysu, referent stwierdził, że rozgrywa on się na podłożu przesilenia agrarnego Przejawy kryzysu na szczęście nie dotknęły naszej waluty — pozycja złotego nadal jest mocna Kryzys silnie dotyka spółdzielczości, której organizacja zabrała się o różne dziedziny życia gospodarczego

## Min. Spraw Wewnętrznych o zakłóceniu spokoju na Górnym Śląsku podczas wyborów

W związku z tendencyjnymi wiadomościami, jakie ukazały się w prasie niemieckiej o ostatnich wyborach na Śląsku, Ministerstwo Spraw Wewn udzieliło następujących wyjaśnień:

Władze zapewniły spokój i bezpieczeństwo głosowania zarówno w okresie przedwyborczym, jak i w samym dniu głosowania Spokój zakłócony został jedynie w paru miejscach na skutek zbyt żywej agitacji wyborczej W sposób najbardziej jaskrawy został zakłócony spokojny przebieg wyborów przez prowokacyjne wystąpienie wobec ludności polskiej znanego od szeregu lat z jęczącej działalności pastora Harflingera, na skutek której zamordowany został przez bojówkę niemiecką Sznapek, funkcjonariusz policji mundurowej Zaszede również wypadek pobicia 3 obywateli polskich narodowości niemieckiej i zdemolowania kilku lokalów w Brzeziu oraz wreszcie zabicia robotnika polskiego Stalmacha w Nowej Wsi Wbrew rozsiewanym tendencyjnym wiadomościom, żaden obywatel polski narodowości niemieckiej nie postradał życia We wszystkich stwierdzonych wypadkach zakłócenia spokoju zostało wdrożone natychmiast dochodzenie zarówno w stosunku do zakłócających spokój, jak i do władz

Nie można przy tej sposobności nie stwierdzić, że zadanie władz utrudniała systematycznie oszczercza kampanja pewnych organów prasy zagranicznej, które widocznie postawiły sobie za cel stałe jętrzenie stosunków polsko - niemieckich oraz wyolbrzymianie najdrobniejszych nawet zająs na tym terenie ze szkoda dla zgodnego współżycia tamtejszej ludności Jednocześnie nie można nie zwrócić uwagi na fakt, że społeczeństwo polskie od pewnego czasu zaalarmowane jest kampanją rewizjonistyczną pewnych czynników niemieckich oraz losom ludności polskiej po tamtej stronie granicy, gdzie miały miejsce ostatnio napady bojówek na ludność polską oraz zdemolowanie szkół i mieszkań

Przedstawiciel rządu polskiego przy komisji mieszanej i trybunale rozjemczym dla Górn Śląska p Sachoeki otrzymał polecenie, by w imieniu rządu polskiego zwrócił uwagę prezydenta komisji mieszanej Calondera na niewłaściwość wystąpienia przedstawiciela Rzeszy Niemieckiej przy tej komisji Ilgena, który bez względu na toczącą się przed komisją mieszaną procedurę na własną rękę przeprowadzał dochodzenia Podobne postępowanie jest sprzeczne z rolą przedstawiciela państwa w tym względzie

## Blok włosko-rosyjsko-niemiecki

**Medjolan** — Minister Grandi i komisarz ludowy spraw zagranicznych ZSRR Litwinow spotkali się tu odbyli długą i przyjacielską rozmowę wymieniając poglądy w sprawie zagadnień politycznych i gospodarczych, interesujących oba kraje oraz w sprawie rozwoju stosunków sowiecko-włoskich

Rzym — Spotkanie ministra Grandiego z Litwinowem w Medjolanie wywołało zrozumiałe zainteresowanie w sferach politycznych Było ono niespodzianką dla wszystkich Ostatnie gwałtowne artykuły prasy włoskiej przeciwko Sowietom nie zapowiadały serdeczności, jaka towarzyszyła spotkaniu w Medjolanie

Korespondent genewski „Popolo d'Italia“ domni, że nieoczekiwany wyjazd Litwinowa wy-

wołał konsternację, oraz stwierdza, że na genewskim gruncie spotkanie z Grandim związane jest z pobytem hr Bethlena w Berlinie oraz przyjazdem do Rzymu tureckiego ministra spraw zagranicznych Teffika

Następnie dziennik pisze, że widmo bloku włosko - rosyjsko - niemieckiego stanęło jako groźna rzeczywistość, a związek, zachodzący pomiędzy taką hipotezą a dobrymi stosunkami trzech wielkich mocarstw z grupą turecko - bułgarsko - grecko - węgierską stworzył w kołach genewskich wrażenie, że coś powstaje w Europie wokół Włoch Taki blok siedmiu mocarstw, obejmujący 300 milionów ludzi, zmusza do poważnych rozmyślań oraz do najróżnorodniejszych fantazji na ten temat

## Krwawe rozruchy głodowe pod Moskwą

W mieście Noginsk pod Moskwą wybuchły krwawe rozruchy, spowodowane brakiem żywności Thum robotników zdemolował kilka sklepów sowieckich oraz zaatakował lokal miejscowego sowieckiego Komunisty Sawina, który usiłował uspokoić tłum, został zamordowany w okrutny sposób Kilkunastu demonstrantów rzuciło się na Sawina z nożami, zadając mu około 50 klutych ran Wysłany z Moskwy oddział G P U przywrócił porządek

Z pogranicza donoszą o strzałach, jakie roz-

legły się poza kordonem sowieckim W trzech punktach straż polska zaalarmowana gęstymi strzałami karabinów maszynowych, Strzały te słyszano o godzinie 11,30 i 16 w dniu 23 bm na odcinku granicznym koło Bigosowa na granicy łotewsko - sowieckiej, na 18 odcinku koło Leonpola między słupami granicznymi 3 i 7 koło Nowego Siola, w odległości 400 m od Dźwiny Według informacji, nadchodzących z za kordonu, odbywała się tam walka oddziałów sowieckich z grupą uchodźców

### Moskwa wstrzymuje antypolską propagandę na Ukrainie sowieckiej

**Moskwa** — Pomiedzy grupą ukraińską a rosyjską doszło do ostrych tarć na tle propagandy na Ukrainie sowieckiej przeciwko pacyfikacji w Małopolsce Wschodniej

Grupa rosyjska uważa, że ukraińscy komuniści wyzyskują wypadki te dla propagandy nacjonalistycznej na Ukrainie sowieckiej, podnosząc tem samem separatystyczne dążności Ukrainy

W związku z tem politbiuro poleciło powstrzymać propagandę w fabrykach i zakładach przemysłowych, oraz ograniczyć propagandę w prasie

### Ustąpienie niemieckiego min sprawiedliwości

**Berlin** — Minister sprawiedliwości dr Bredt, podał się do dymisji wskutek uchwały powziętej przez partję gospodarczą, której jest prezesem

Minister Bredt, który przebywa w Marburgu złożony chorobą, przybyć ma do Berlina w początkach przyszłego tygodnia celem złożenia wizyty pożegnawnej kanclerzowi

Rada naczelna partji gospodarczej powzięła uchwałę, podkreślającą, że wobec zupełnie niedwuznacznego odnoszenia się rządu do partji, socjal - demokracji odmawiają rządowi Rzeszy swego dalszego poparcia

# Sejmik Spółdzielczości

Wśród trzech wielkich ugrupowań spółdzielczości pod względem narodowościowym, stanowi Unja Związków Spółdzielczych odłam ideologicznie i organizacyjnie najbardziej scharmonizowany, a gospodarczo najsilniejszy. W skład Unji Związków Spółdzielczych wchodzi związek rewizyjny mianowicie: Zw. Rewizyjny Spółdzielni kółek rolniczych w Krakowie, Zw. Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie, Zw. Spółdzielni Polskich w Warszawie i Zw. Spółdzielni zarobkowych i gospodarczych w Poznaniu. Rokrocznie Związki te zwołują zjazdy delegatów spółdzielni związkowych, które mają nietylko charakter sprawozdawczy, ale stanowią również najwyższą instancję w zagadnieniach organizacyjnych i gospodarczych danego Związku.

We wtorek, 25 bm, rozpoczął obrady sejmik Zw. Spółdzielni zarobkowych i gospodarczych w Poznaniu. Wspaniałą aulę Uniwersytetu Poznańskiego wypełnili delegaci spółdzielni z ziem zachodnich. Na estradzie zajęli miejsca przedstawiciele władz Związku Spółdzielni oraz najdostojniejsi goście w osobach: JE ks. Prymasa Hłonda, honorowego Patrona Spółdzielni ks. biskupa Adamskiego i ks. biskupa Dymka. W pierwszych rzędach krzesel zasiędl przedstawiciele władz państwowych, komunalnych, samorządowych, instytucyj bankowych, samorządów gospodarczych, związków zawodowych itp.

**Zagajenie sejmiku — Przemówienie ks. Prymasa**  
Sejmik zagaił patron p. dr Wł. Seydlitz, witając najwyższego dostojnika Kościoła w Polsce, ks. Prymasa Hłonda, Wstępującego na mównicę ks. Prymasa zgromadzeni powitali przez powstanie i długotrwałymi oklaskami.

„Nic dziwnego — mówił ks. Prymas — że jestem na sejmiku jako arcybiskup diecezji, ale jestem tu również jako arcybiskup diecezji, który promiennymi przedstawicielami są księża Szamarzewski, Wawrzyniak i biskup Adamski. Iż wspomnień łączy się z nazwiskami ludzi, którzy tu na ziemiach zachodnich wykuwali ideę spółdzielczości polskiej która potem rozplynęła się po całej Polsce. Kiedy teraz odchodzi ks. biskup Adamski, aby na Śląsku zająć stołek pasterski, życzymy mu na tej nowej drodze, aby tam na Śląsku stworzył wielką spółdzielnię zgody narodowej“.

Słowa dostojnego arcybiskupa powitali zgromadzeni burzą oklasków, przyjmując z czcią Jego arcybiskupskie błogosławieństwo.

Potem przewodniczący sejmiku powitał przedstawicieli władz oraz reprezentantów najróżniejszych organizacji. Na propozycję przewodniczącego zgromadzeni obrali na marszałka sejmiku ks. biskupa Adamskiego. Przedtem jeszcze przewodniczący zebrał z rąk ks. biskupa adres dziękczynny i gratulacyjny imieniem tysięcy rzesz spółdzielców polskich.

**Wybór komisji — Sprawy porządkowe — Uczczenie pamięci ks. patrona Wawrzyniaka**

Ks. biskup Adamski, obejmując marszałkostwo, podziękował swoim współpracownikom za gorące dowody życzliwości, zapewniając ich, że i nadal bliski będzie ich pracy.

Przystąpiono do ukonstytuowania biura prezydium sejmiku. Na sekretarzy prezydium wybrano pp: Mikołajczaka z Wrześni oraz Węsierskiego z Nakła.

Po dokonaniu wyborów marszałek sejmiku podał do wiadomości zebranych, że na stanowisko patrona Unji Związków Spółdzielczych wybrano w miejsce ustępującego z prezydium Unji ks. biskupa Adamskiego — patrona poznańskiego Związku Spółdzielni zarobkowych i gospodarczych p. dr Seydlitz. W ten sposób drogą unji personalnej zacieśnia się współpraca czoła spółdzielczości z jednym z jej najmocniejszych ramion. Dalej przypomniał ks. biskup Adamski, że w roku bieżącym upływa lat 20 od zgonu ojca spółdzielczości polskiej, ks. patrona Wawrzyniaka. Dzieło wielkiego twórcy przeżyło go daleko w latach i przetrwa niezawodnie tych wszystkich, którzy je dziś rozwijają. Rozkaz genialnego wodza wciąż znajduje liczne zastępy posłusznych żołnierzy. Pamięć ks. patrona Wawrzyniaka uczczono przez powstanie z miejsc.

Tymczasem członkowie biura sejmiku dokonali sprawdzenia pełnomocnictw delegatów. Okazało się, że 316 spółdzielni poznańskiego Związku Spółdzielni zarobkowych i gospodarczych reprezentuje 670 delegatów. Imieniem senatu Uniwersytetu Poznańskiego oraz J. M. p. Rektora złożył sejmikowi życzenia profesor U. P. dr Taylor, przypominając o wychowawczym charakterze spółdzielczości.

**Spółdzielnie kredytowe — Banki Ludowe**

Miejski stan średni łączy się poza spółdzielniami kredytowymi w spółdzielniach rzemieślniczych, których jest 14 z ogólnym obrotem 4 milionów zł.

Na Bankach Ludowych odbijają się obecne stosunki przez dotkliwie zatamowanie ich rozwoju. Ogólne kapitały obrotowe Banków Ludowych wzrosły w ciągu roku ub. do sumy 125 milionów zł, przyczem kapitały własne stanowią 21

milij zł; zmalał jednak przyrost członków. Zyski Banków Ludowych powiększyły się na przeszło 1 i pół milij zł. Koszty handlowe banków w stosunku do kapitału obrotowego pozostały mniej więcej na tym samym poziomie. Dalszy rozwój Banków Ludowych łączy się ściśle z rozwojem kapitalizacji w Polsce. W tej dziedzinie od roku 1928 bardzo mało widać postępu. Na październik r. b. stan władów w Bankach Ludowych wynosił 66 milionów zł. Główną część wkładów koncentrują spółdzielnie większe z sumą władów ponad 500 tysięcy zł, a takich jest 42. Spółdzielnie związane udzieliły w ciągu roku kredytów na ogólną sumę 104 milionów zł, co stanowi jedną piątą kredytów, udzielonych przez wszystkie spółdzielnie kredytowe w Polsce. Spółdzielnie kredytowe korzystały w roku ub. z kredytów bankowych w wysokości około 40 milij zł, których obok Banku Związku Spółek Zarobkowych dostarczył głównie Państw. Bank Rolny. Dla związkowych spółdzielni kredytowych zagadnieniem pierwszej wagi jest uzyskanie zagranicznych kredytów, które można zasilić rolnictwo w formie pożyczek średnio i długoterminowych.

**Spółdzielnie rolniczo - handlowe**

Skutki kryzysu nie oszczędziły z natury rzeczy spółdzielni rolniczo - handlowych. Obecnie „Rolniki“ muszą wytrzymać największy nacisk kryzysu rolniczego. Spadek cen wykluczył rentowność obrotów ziemiopłodami w „Rolnikach“. Najbardziej jednak zaważyły na niekorzystnym rachunku strat i zysków — straty na dłużnikach rolniczych, spowodowane obniżoną wypłacalnością zaciągających pożyczki — obroty towarowe spółdzielni rolniczo - handlowych obniżyły się do 660 tys. ton, czyli mniej więcej do stanu sprzed dwóch lat. Ogólny kapitał obrotowy obniżył się o 8 milionów zł i wynosił w końcu czerwca 50 milij zł. Akcje eksportu zboża poparły najżywiej „Rolniki“, posiadające świetnie przygotowany aparat podawczy. Obrót zbożowy w „Rolnikach“ wynosił w każdym z dwóch ostatnich lat ćwierć miliona ton.

**Dalsze przejawy działalności spółdzielczej**

Liczba mleczarni w roku bieżącym podwyższyła się do 50. Trudności finansowe zahamowały dalszy przyrost w tej dziedzinie. Ogólna dostawa mleczna zwiększyła się w r. 1929 do 72 milionów litrów. Prace nad poprawą produkcji prowadzi się w kierunku uzyskania najbardziej wartościowego standardu.

Wartość ogólnego eksportu masła z Polski wynosiła w 1929 r. 91 milij zł. Spadek cen zagranicznych uczynił korzystniejszy zbyt masła na rynku krajowym. We wszystkich poczynaniach zarówno przy eksporcie zboża, jak i innych artykułów, spółdzielczość zachodnich województw Polski dokonała pionierskiej pracy i przyczyniła się do tworzenia podstaw zdrowego eksportu. Wśród tej pracy napotymano i na zawody, które jednak zawsze potrafił zwyciężyć zdrowy wysiłek społeczny, więcżąc usiłowania pomyślnymi rezultatami.

Sprawozdanie zebrani przyjęli długimi oklaskami.

## Krwawym szlakiem martyrologii polskiej

**W setną rocznicę powstania listopadowego**

Z przepięknej wiary i nadziei w zmartwychwstanie Ojczyzny, wyrósł jedynie ten cierniowy łańcuch czynów w porzobiorowej dobie dziejów Polski. Z niej też wynika żywiłowo, spontanicznie wybuch zbrojny w dniu 29 listopada.

Powstanie listopadowe przed stu laty wiąże się ściśle z tym kierunkiem ówczesnego politycznego myślenia, który od powstania Kościuszkowskiego począwszy, zmartwychwstanie Polski widział jedynie na drodze orężnego czynu. Takie przekonanie wiodło naród cały przez długi okres wojen napoleońskich, a wyprawa Napoleona na Moskwę w r. 1812 zdawała się wieńczyć jego nadzieje.

Klęska Napoleona w Rosji i późniejszy jego upadek rozwiał nadzieje polskie w kierunku orężnego rozwiązania sprawy polskiej przy pomocy wojsk napoleońskich.

Straciwszy tę nadzieję, naród polski zaczął już tylko liczyć na własne siły. Powoli rozpoczęły się potajemne przygotowania do zbrojnego powstania o wolność Polski. Wybuch jego przyspieszyły jeszcze nienormalne warunki w których żyło ówczesne Królestwo Kongresowe, pozostające mocą traktatu wiedeńskiego w nierozdzielalnym Związku z despotyczną Rosją.

Naród polski młujący wolność nie mógł spokojnie poddać się przemocy obcego, niesympatycznego organizmu państwowego. Panować więc musiały siły rzeczy wzajemne nieufności, najgroźniejsze sprzeczności i nienawiści, nad tem wszystkim zaś górowało jedno gorące pragnienie: odzyskania utraconej wolności i własnej niezależnej państwowości. I przyszło to, co przyjąć w takich warunkach nieodwołalnie musiało

W posępnej noc listopadową garść bohaterów, z okrzykiem „śmierć tyranom“ rzuciła się na Belweder, będący wówczas, rezydencją W. Ks. Konstantego. Równocześnie młodzież ze Szkoły podchorążych uderzyła na koszary rosyjskie, rozbito arsenał, — i wkrótce uzbrojony lud warszawski gotów był do walki. Taki był początek powstania w roku 1830.

Przedewszystkiem wybuch powstania listopadowego zniósł od pierwszego zamachu konstytucyjną władzę naczelną Królestwa Polskiego; z gruzów Rady Administracyjnej powstał już rewolucyjny Rząd tymczasowy, przekształcony wola Chłopińskiego na ściślejszą Radę Najwyższą.

Celem tego zbrojnego wybuchu nie była jeszcze cokolwiek Polska wolna i zjednoczona, nie było nawet wolne zupełnie Królestwo Kongresowe. Wypadki w Warszawie miały na pierwszym celu zmuszenie cara Mikołaja do zagwarantowania gwałconej, na każdym kroku konstytucji Królestwa Kongresowego, czego nie zdołano przedtem uzyskać na drodze legalnej.

Dlatego też kierownictwo powstania powstrzymało wszelką śmielszą inicjatywę strategiczną, by nie wykroczyć poza warunki traktatów, przywiązujących Królestwo Polskie do Rosji; dlatego wzięto wojska w granicach Królestwa, zwłócząc z podjęciem instynktowo tylko rozumianego, a jedynie wówczas racjonalnego hasła ruszenia na Litwę, gdzie za Niemnem i Bugiem było prawdziwe życie dla powstania polskiego.

Bitwa grochowska na chwilę tamte kunktatorskie zabiegi podała w wątpliwość. Przynajmniej wodzu Skrzyneckim pomyślna reorganizacja wojska znów najśmielsze otworzyła widoki.

Kwiecień roku 1831 rozpoczął się od rozległej ofensywy polskiej i wygranych bitew pod Dębem i Zganiem; zakończył się — zmarnowaniem uzyskanych korzyści i chybieniem wyprawy wołyńskiej Iwernickiego.

Tu też był punkt przełomowy. Niebawem przysłała klęska pod Ostrołęką i marsz Paszkiewicz na Warszawę. Chybiła też spóźniona wyprawa litewska. Odebrano wreszcie choć po niewczasie naczelne dowództwo Skrzyneckiemu. Wybuch terrorystyczny w Warszawie, upadek Rządu i kolejne zmiany w dowództwie, wreszcie szturm i wzięcie stolicy zamknęły tragedję listopadową.

Grochów, Wawer, Ostrołęka, Olszynka, obrona Warszawy — pozostała na zawsze chlubnymi pomnikami męstwa i dzielności naszego żołnierza.

I chociaż powstanie zduszone, to jednak ta noc listopadowa, huczająca armatnimi gromami i jasna od wystrzałów, została wryta w duszę narodu, jako symbol wiecznego protestu polskiego ducha przeciw niewoli, jako jego płomienny znak nienawiści do tyranów.

Krwawa ofiara listopadowych bohaterów nie poszła na marne. Pamięć ich uczyla ojców naszych kochać i czcić ziemię rodzinną, oraz bronić ją do ostatniej kropli krwi przed zaborczością wrogów. Ich przykład był nam zawsze otuchą i nadzieją lepszej przyszłości.

Ciernie tych cichych bohaterów, którzy tak ofiarnie złożyli życie swoje na ołtarzu Ojczyzny, mają prawo żądać od nas pracy i poświęcenia dla Jej dobra.

Dzisiaj, gdy „sen o wolności stał się jawą, w setną rocznicę powstania listopadowego uczcijmy pamięć bohaterów 1830 roku, składając uroczyste ślubowanie wyteżenia wszystkich sił naszych we wspólnej pracy dla jednego celu: dobra Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i obrony Jej niepodległości.

Ci zaś niezapomniani bohaterzy nasi niechaj spoczywają w spokoju, a krew ich męczeńska, którą obficie zrosili ziemię polską, niechaj przymieszanie światłą przyszłość naszej umiłowanej Ojczyzny.

**Świnie znów stanęły**

W ubiegłym tygodniu wywieźliśmy z Polski do Wiednia i Pragi 20 tysięcy świń żywych i bitych. Niestety, spędy na tamtejszych rynkach powiększyły się znacznie na skutek wzmózionej dostawy z innych krajów, zwłaszcza z Niemiec. To też cena żywca spadła o 20 do 25 groszy na kilogramie i handlarze nasi ponieśli duże straty.

W związku z tem należy spodziewać się dalszego spadku cen na rynkach krajowych.

**Kredyty wojskowe we Francji**

Izba deputowanych rozpoczęła dyskusję nad kredytami na cele obrony narodowej. Deputowany socjalistyczny Renaud krytykował projekt rządowy, przyczem omawiając całą organizację wojska, ganił organizację obrony granicy, która jest kompromisem między systemami fortyfikacji ciężkich i lekkich; wypowiedział się również przeciwko polityce magazynowania materiału wojennego — Mówca dodał, że międzynarodowy faszyzm stanowi wielkie niebezpieczeństwo wojny i oświadczył, że Francja nie powinna się rozbrajać, kiedy inne narody zbroją się. Mimo to jednak socjaliści głosować będą przeciw projektowi.

Uchwalenie dodatkowych kredytów wojskowych przez izbę deputowanych należy uważać za zapewnione, bowiem frakcja radykałów uchwaliała głosować za niemi.

## Podminowany czerwony carat

Pogłoski o gwałtownym przewrocie w Rosji Sowieckiej, które od soboty obiegają całą Europę okazały się nieprawdziwe — Tem niemniej, wszyscy wskazują na to, że w Moskwie doszło do zajść utrzymywanych przez władców Kremlu w tajemnicy, a groźnych dla dyktatury Stalina — Powoli, oczywiście, dokładne wieści z zakordonu przedostaną się i do nas i wówczas będziemy mogli zdać sobie sprawę jak dalece posunął się rozkład wewnętrzny sowieckiego imperjum — W każdym razie zaburzenia moskiewskie przypomniały nam o tej prawdzie, że stosunki w Rosji wciąż są jeszcze płynne i że kryją w sobie wszelkie możliwe niespodzianki

Nie trzeba dziwić się, że wypadki moskiewskie są przejawem jakiegoś ruchu, zmierzającego do obalenia ustroju komunistycznego — Tak nie jest — Wszelkie tarcia i walki wewnętrzne które toczą dzisiejszą Rosję, są walkami w łonie samej partii komunistycznej — Raz po raz wypływa na wierzch to opozycja prawicowa, to znów dla odmiany lewicowa, tłumione bez litości przez Stalina — Ojcowie bolszewizmu rosyjskiego niemal wszyscy już są usunięci od władzy i pozostają w niełasce — Karząca dłoń dyktatora dosięga nawet tak zasłużonego dla Sowieców działacza jak Ryków — Stalin i jego klika najwidoczniej czują się już niepewnie i muszą decydować się na dokonywanie czystki nawet wśród najwyższych dygnitarzy, wśród swego najbliższego otoczenia

Dotychczas podporą władzy sowieckiej prócz wojsk G P U była czerwona armia, złożona przez waśnie z synów chłopskich — Ale w ostatnich czasach nastroje w armii stały się bodaj największą troską czerwonego cara — Kolektywizacja gospodarstw wiejskich, chwilowo złagodzona znowu, po żniwach, nabrała z woli Stalina większego rozpędu a wieści ze wsi odbijają się na usposobieniu mieszkańców koszar wojskowych

Na niezadowoleni w czerwonej armii spekulują różni ambitni dowódcy, którzyby w porozumieniu z szeregiem innych dygnitarzy sowieckich — chcieli zlikwidować dyktaturę Stalina, opierając się przedewszystkiem na tak zwanym ino rodach (obcoplemieńcach), co razi oddawna na wet prawowiernych komunistów rosyjskich, nie chętnych supremacji przebiegłego Gruzina

Spiskowanie w czerwonej armii, podobno, miało już przybrać bardzo poważne rozmiary i zaszła potrzeba aresztowania nawet bardzo popularnego w wojsku, sowieckiego Napoleona — Miedwiedjewa — Blüchera — Tietza — Blücher jest osobistością otoczoną mgłą tajemnicy, wszyscy co o nim wiadomo, zdaje się świadczyć, że nie mamy wcale do czynienia z robotnikiem komunistą lecz z człowiekiem wojskowo wykształconym, wypożyczonym Sowiecom w okresie przewrotu twórców przewrotu bolszewickiego w zapłombowanych wagonach — Ile takich Blücherów — Tietzów jest w armii czerwonej, komu właściwie służą i jakie są ich cele ostateczne — któż ściśle określi — Można domyśleć się tylko

W każdym razie ferment w czerwonym wojsku istnieje, a jest rzeczą nielatwą wypłenić zjawisko to do szczętu — Zawsze można przypuszczać, iż w odpowiedniej chwili o przyszłości Rosji

sji zadecyduje ten sam żołnierz, który w roku 1917 obalił tron białego cara

Rosja znajduje się w przededniu wielkich trudności aprowizacyjnych — Zapędy kolektywizacyjne to sprawiły, iż obecnie olbrzymie obszary roli uprawnej — nie zostały wcale obsiane — Skutki tego zjawiska okażą się w czasie właściwym, a w okresie nowego głodu — trudno będzie liczyć na synów chłopskich pozostających w szeregach armii

Wszystko to dowodzi, że tron Stalina jest już poważnie zachwiany i że po walkach wewnątrz samych komunistów zbliży się i okres głębszych zmagania o cały ustrój nowej Rosji

### Rezolucja zjazd członków Z. P. N. S. P w Szczuczynie z dnia 18 i 19 października br.

Powiatowy zjazd członków Związku Pol Naucz Szkoł Powszechnych w Szczuczynie, koło Lidy, poza sprawami organizacyjnymi, wysłuchał referatu „Stosunek Związku do odezwy Episkopatu i Praca społeczna na terenie szkoły — Oba te referaty wywołały żywą i rzeczową dyskusję — Po dyskusji nad pierwszym referatem uchwalono jednogłośnie następującą rezolucję:

Drugi doroczny zjazd członków Związku P N S P w Szczuczynie, koło Lidy po wysłuchaniu referatu „Stosunek Związku do odezwy Episkopatu (Polski), stwierdza: 1) że odezwa Episkopatu jest oparta na fałszywych informacjach i ma wyraźny cel rozbięcia związku i przeszkodzenia w pracach społecznych, prowadzonych przez naszą organizację dla dobra państwa i narodu, 2) Z wyżej wymienionych przyczyn, zjazd protestuje przeciwko odezwie i nadużywaniu przez Episkopat autorytetu Kościoła dla szerzenia fermentu i nieporozumień między nauczycielstwem a rodzicami i tem samem podrywaniu autorytetu szkoły, 3) Zjazd protestuje przeciwko stanowisku, które prawi państwa w zakresie wychowania młodego pokolenia stawia na ostatnim miejscu Jednocześnie zjazd wyraża opinię, że tego rodzaju stanowisko jest uwłaczające powadze państwa i może doprowadzić do anarchii w państwie, 4) Zjazd solidaryzuje się z listem czcigodnego kolegi, prezesa Nowaka Stanisława, wyraża mu pełne zaufanie, oraz aprobuje taktykę zarządu głównego w jego działalności, 5) Zjazd domaga się od władz szkolnych należytej obrony nauczycielstwa związkowego przed nieuzasadnionymi atakami kleru, które zagrażają spokojnej pracy szkolnej, 6) Zjazd domaga się zniesienia okólnika Bartla, w sprawie przymusowych praktyk religijnych, nakładającego na nauczycielstwo przymus dyżurów kościelnych, jako niezgodnego z Konstytucją, która zastrzega obywatelowi wolność świąt i niedziel, pozostawiając jego osobistemu sumieniu indywidualne praktyki religijne, 7) Zjazd domaga się oddzielenia Ministerstwa Wyznań Religijnych od Ministerstwa Oświaty, w celu odciążenia Ministerstwa Oświaty od załatwiania całego szeregu zagadnień administracyjnych innego typu“

Przytoczyliśmy umyślnie dosłowny tekst rezolucji, uchwalonej na powiatowych zjazdach nauczycielstwa, należącego do Związku N S P, aby opinia publiczna miała jeszcze jeden dowód, jak władze Związku metodami nieuczciwymi, opartymi na fałszu i demagogii, starają się uspokoić nauczycielstwo wrogo do Kościoła i hierarchji katolickiej

#### Pastor w kościele narodowym

Zwiastun Ewangelicki (nr 47) donosi, że po śmierci duchownego Piechocińskiego, proboszcza tzw kościoła narodowego w Warszawie nabożeństwa w kościele narodowym dla członków tego wyznania odprawia pastor zboru ewang — augsburskiego p Michaelis

Wobec katastrofalnego zmniejszenia się w Polsce liczby protestantów (według spisu z roku 1921 było ich około 1 i pół miliona, obecnie zaś — 800 tysięcy, statystyka p Sas — Jaworskiego) jest to niewątpliwie próba przyciągnięcia wyznawców kościoła narodowego do protestantyzmu

#### O podkarmianiu pszczół cukrem

Bardzo ważną rzeczą w hodowli pszczół jest podkarmianie ich cukrem

Podkarmianie ma na celu; uzupełnienie zimowych zapasów, pobudzenie matki do większego czerwienia, silne bojenie w czasie krótkiego pożytku, podtrzymanie pszczół latem podczas sła bego miodobrania przy życiu i wreszcie zastąpienie niekukrem nieodpowiednich zapasów zimowych miodu — Odnosi się to głównie do podkarmiania pszczół ziem. zachodnich Polski — Tu bowiem i ziemia piaszczysta nie wydaje odpowiednich roślin o wielkiej zawartości cukru naprzykład brak łanów białej koniczyzny, lub tataraki, niewiele drzew akacji lub lip; a i jeszcze zmienny klimat z powodu bliskości morza powoduje skąpy zbiór nektaru przez nasze pszczoły

Zupełnie mylne jest zapatrywanie, że pszczoły karmione cukrem degenerują się i słabo rozwijają — Cukier kryształowy w postaci rozcynniny jest doskonałym pokarmem, szczególnie przy zimowaniu pszczół, gdyż nie posiada dekstryny — Dekstryna jest niestrawną i doświadczenia liczne wykazały, że pszczoły żywnione dekstryną giną z głodu w bardzo krótkim czasie

Szczególnie miód ciemny, z wyjątkiem miodu hreczanego, zawiera znaczną ilość dekstryny, wskutek tego do podkarmiania pszczół jest przez znanych badaczy mniej polecany — Wyjątek stanowią miody jasne naprzykład używane jako pokarm zimowy w Ameryce, przypominające wyglądem swym wodę, gdyż posiadają tylko małą ilość dekstryny

Często w ulach gdzie pszczoły nie mają w zimie odpowiedniej ciepłoty, a przez to spożywają więcej pokarmów, szczególnie miodu zaczyna panować biegunka — Uniknąć jej można zupełnie wedle zdania znanego badacza amerykańskiego, przez zastąpienie miodu, cukrem, lub miodem jasnym

Dowiedziano też, że pewien pasorzyt pszczół t zw nosema apis występuje w ostrym stopniu tylko u pszczół podkarmianych ciemnym miodem — Cukier w tym wypadku użyty powoduje nieszkodliwienie tej choroby (4 — 16 kg cukru na jeden pień)

## Detektyw zwyciężony — zwycięzcą

58)

— Mr Mitchell! — wykrzyknął — Albo jesteś pan największym łotrem, jakiego nosi ziemia; albo wszyscy znajdujemy się w strasznym błędzie Mów; człowiecze! Muszę natychmiast wiedzieć wszystko!

— Przedewszystkiem trzeba oświetlić jasno sytuację — Cóż pan na to Mr Barnes?

— Tak się stanie, o ile małżonka pańska raczy się oddalić! — odparł detektyw

— Żona moja i ja stanowimy jedność! — oświadczył Mitchell, otaczając z dumą kibić Emiliji

— Proszę się nie wahać mówić w jej obecności — Ano więc, skoro inaczej być nie może; zachynam — Zostało stwierdzone przeze mnie; że Róża Mitchell zamordowana tutaj mieszkała i znała była w Nowym Orleanie pod nazwiskiem Róży Montalbon i była pańską ślubną żoną —

— Odkryłem także, iż uwiodłeś pan pewną młodą Kreolkę matkę tego dziecka; które nas dopiero co opuściło; a nieszczęsna opuszczona zmarła rychło z troski — Potem pozwoliłeś pan Montalbon zabrać dziecko i podawać za własne — Kobieta owa miała podejrzenie; iż zamierzasz pan zawrzeć małżeństwo inne i poprzysięgła do tego nie dopuścić — Zjawienie się jej po zaręczynach było dla pana sprawą niebezpieczną — Do czegoż zmierzam? Domyślasz się pan chyba — Popelniano już morderstwa z dużo błahszych powodów — To też sądzę że mam dostateczne dowody dla uzasadnienia aresztowania pańskiego

— Nie potrzeba aż takich rzeczy, by mnie aresztować! — odparł Mitchell — Dzieje się to codziennie ale dla ukarania; musiałbyś to wszystko dowieść

— Skąd pan wiesz, że tego uczynić nie mogę — Z tej prostej przyczyny że wszystkie fakty przez pana przytoczone są z gruntu fałszywe — A gdzie dowody z pańskiej strony?

— Dostarczę ich z łatwością — Przedewszystkiem twierdzisz pan; że uprowadziłem dziecko — Ale jest to racja połowiczna tylko — Istotnie zabrałem Różę od Montalbon i to nawet potajemnie i przemocą — Ale miałem do tego pełne prawo —

— Przyznajesz się pan tedy do ojcostwa?

— Przeciwnie przeczę (kategorycznie i tu jest właśnie słaby punkt historii pańskiej — W całym łańcuchu rzekomych dowodów, wychodził pan z założenia; że jestem uwodzicielem matki i że Montalbon miała nade mną władzę — W rzeczywistości jednak nie jestem ojcem dziecka a Montalbon nie miała władzy nade mną

— Ależ przyznałeś pan już dawniej, że wymuszała od pana pogrózkami pieniądze i że kwota za dana została wypłacona klejnotami

— To prawda! Ale ona nie wymuszała pieniędzy ode mnie

Mr Mitchell, rzadko zapominam słów czyich Swego czasu, w podziemiu lochu bezpieczeństwa oświadczyłeś pan, że ta kobieta miała pana w mocy swojej, a teraz twierdzisz wprost przeciwnie — Jakże mam sobie wytłumaczyć te dwa sprzeczne zeznania?

— Dwa sprzeczne zeznania mogą być prawdziwe, pod warunkiem, że je dzielić będzie pewien okres czasu — W chwili gdy mówiłem, że jestem w mocy tej kobiety, wierzyłem w to zupełnie, a przeto powiedziałem prawdy — Gdy teraz powiadam że nie byłem w jej mocy, mówię również prawdę, bowiem w międzyczasie poznałem lepiej charakter damy, która jest obecnie żoną moją — Wiem teraz, że cała historia Montalbon nie była zdolna podkopać jej zaufania do mnie

— Na miłość boską, panowie! — przerwał stary Neuilly — Dość tychpustych słów — Przejdźmy do faktów! Płonę żądzą poznania prawdy

— Roy! — rzekła Emilija — Czemuż nie opowiedz wszystkiego jak było i ukrywasz prawdę?

— Jest to moim zamiarem, ale rad byłbym przedtem skrzyżować szpadę z Mr Barnesem — Widzę atoli że sprawił przykreść panu Neuilly przeto proszę o przebaczenie — Muszę zacząć od lat szkolnych — Wówczas już kochałem towarzyszkę zabaw, matkę malej Róży, a gdy miała lat piętnaście zaledwo, ja zaś udawałem się na uniwersytet do Harvard zaręczyliśmy się — Miałem krewniaka, starszego o lat dziesięć, gracza i pijaka — Montalbon utrzymywała wówczas w mieszkaniu jaskinię gry, a mój młodociany krewniak zaliczał się, oczywiście, do jej stałych klientów — Pewnego wieczoru gdy był znowu pijany, namówił go by ją zaślubił, a przywołany naprędce ksiądz był tak niesumienny, że dopełnił obrządku — Dopiero po kilku dniach otrzeźwiawszy, nie wiedział krewniak mój o niczem — Na tem to właśnie zbudowała Montalbon plan swój — Zaczęła go namawiać do małżeństwa, podsuwając mu, wyobraźcie sobie panowie, narzeczoną moją Babie tej szło o pieniądze i zemstę — Chciała skłonić krewniaka mego do bigamji by potem zapomocą metryki ślubu z nią samą wymuszać pieniądze — Prócz tego było to zemstą nad rodziną mojej narzeczonej, do której żywiła jakąś urazę — Plan ten powiódł się aż nazbyt dobrze — Krewniak pokochał istotnie piękną Kreolkę, był przystojny, ja daleko, ona bardzo jeszcze młoda i słaba tak że wkońcu zaślubiła go — Teraz dostał się biedak w szpony Montalbon, która go wyzyskiwała przez lat pięć!

(Ciąg dalszy nastąpi)

## Z Pomorza

**Osie Nie udało się** Pewien tutejszy obywatel, nabywszy pewien dom, usiłował gwałtem zmuśić swego lokatora do opuszczenia mieszkania. Zabrał się tedy do reparacji domu, wyjmując okna itd. Na protest lokatora wkroczyła policja, następnie zaś sąd wydał tymczasowe orzeczenie, nakazujące właścicielowi doprowadzenie domu do pierwotnego stanu i pozostawienie lokatora w spokoju.

**Rokoczyn, pow starogardzki Poświęcenie domku strażackiego** Osadnicy z Rokoczyna zdobyli się na bardzo doniosły czyn. Powoławszy przed niedawnym czasem do życia Straż Pożarną przystąpili do budowy domku strażackiego i to w dniu 9 bm została skromna ta budowa uroczystie poświęcona. Aktu dokonał ks prob Hekert ze Starogardu. Wieczorem tegoż dnia odbyła się w nowym budynku zabawa taneczna na której młodzież obojga płci ochocho się bawiła.

**Osie Kradzież** W nocy z soboty na niedzielę, zakradli się złodzieje do rzeźnika G, zabierając z rzeźalni większą część mięsa z zabitej świni, wazęcej 3 ctr. Po złodziejach niema śladu.

**Grudniadz Zebranie organizacyjne Syndykatu Hurtowni Kolonjalno - Spożywczych** Naczelna organizacja kupiectwa pomorskiego — Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu w Grudniadzu — wychodząc ze słusznego założenia, że chwila obecna, kiedy wszystkie wysiłki Rządu idą w kierunku rozbudowy i rozwoju portu Gdyni, najbardziej nadaje się do wzmoczenia akcji naszego kupiectwa, zmierzającej do wyswobodzenia się z pod supremacji Gdańska i ujęcia zmonopolizowanego przez firmy gdańskie importu i eksportu w dniu 14 sierpnia rb powołała do życia Sekcję Hurtowników Kolonjalnych.

Sekcja ta, mająca na celu między innymi organizowanie wspólnych zakupów z pierwszych źródeł produkcji, badanie koniunktur na rynkach światowych, racjonalizację eksportu i importu, organizację zbytu towarów kolonjalnych wewnątrz Kraju itp, zainicjowała utworzenie Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością p. n. „Syndykat Hurtowni Kolonjalno — Spożywczych w Gdyni“.

Według przyrzeczeń miarodajnych czynników, członkowie Syndykatu zwolnieni być mają od podatku obrotowego, co jedynie zrównać może szanse hurtowników polskich z zagranicznymi.

Zebranie organizacyjne „Syndykatu“ odbędzie się w niedzielę, dnia 30 listopada 1930 r o godzinie 15,30 w sali „Resursy Kupeckiej“ w Bydgoszczy ul Jagiellońska 7.

Na zebranie to zaprasza się pp hurtowników kolonjalnych Województwa Pomorskiego i Północnego wraz z Okręgiem Nadnoteckim.

## ROZMAITOŚCI

### Ażeby mieć piękny pogrzeb

Straszną śmiercią zginęła 10 letnia córeczka właściciela majątku Grons — Stenz pod Wrocławiem, Schneidera — W czasie nieobecności rodziców, oblała się spirytusem a następnie podpaliła ubranie zapałką — Po powrocie rodzice znaleźli już tylko zwęglone zwłoki — Leżąc na stoleku karteczka wyjaśniła powód samobójstwa — Przed kilku dniami podczas pożaru domu zginęła w płomieniach przyjaciółka dziewczynki — W pogrzebie nieszczęśliwej, który wypadł okazale, wzięła udział ludność całego miasteczka — Od tej chwili dziewczynka nie znalazła już spokoju, marząc bezustannie o równie pięknym pogrzebie i o tem, by przez jeden dzień przynajmniej być na ustach wszystkich — Postanowiła więc również zginąć w płomieniach i czekała tylko na sposobność, która niebawem się nasunęła — Strasznie drogami chodzą niekiedy ambicje dziecka.

### Za milion złotych szampana wyłano do morza

Wobec nadchodzących świąt Bożego Narodzenia szmuglerzy amerykańscy rozwinęli zdwojoną działalność — Zamierzali przewieźć od razu olbrzymi transport szampana okrętami aż do pasa prohibicyjnego, stąd zaś przemycić go drobniej szemi partjami na motorówkach — Poza tem na ładowano alkoholem w Szkocji jacht Patricia i 2 inne statki, które miały zawinąć wprost do portu.

O całym jednak planie dowiedziała się policja prohibicyjna — Nie łatwo jej przyszło złowić szmuglerów, którzy posiadają świetną organizację — Przez całą noc słychać było sygnały radio we, wymieniane przez okręty przemytników, których nie można było odcyfrować, gdyż są szyfrowane — Flota policji prohibicyjnej dopadła Patricia i jednego z jej bratnich statków przy wybrzeżu stanu Massachusetts i otoczyła je — Znalaziono na nich szampana wartości 120000 dolarów który ku wielkiemu oburzeniu szmuglerów wyłano do morza.

O wiele ciężiej poszło z trzecim okrętem — Załoga dostrzegła bowiem zbliżającą się policję i chwyciła za broń — Po zacieklej dopiero strzelaninie, podczas której zabito dwudziestu przemytników, udało się policji opanować okręt — Znalaziono tam zapasy wina wartości 100 tysięcy dolarów — Równie smutny los spotkał motorówkę Przeważna ich część dostała się w ogień karabinów maszynowych i musiała się poddać — Znowu może pochłonęło olbrzymie masy cennego szampana — Amerykanie będą mieli smutne święta.

## Skarby na dnie morza

W pogoni za pieniędzmi ludzie wpadają na rozmaite pomysły — Często zdarza się że brak pieniędzy jest ojcem największych wynalazków. Ale większość ludzi woli wysilać się tylko w tych wypadkach, gdy wierzy, że wysiłki te dadzą od razu brzączący rezultat, który opłaci wszelkie trudy — Od czasu do czasu depeze przynoszą nam z zagranicy wiadomości o wydobywaniu, czy też o próbach wydobywania z dna morskiego zatopionych tam okrętów, wielkich skarbów, czekających tam na przedsiębiorczych ludzi, którzy je zgarną — do własnej kieszeni.

Amerykański kapitan okrętowy Simon Lake ma nawet w swojej ojczyźnie sławę jako specjalista wydobywania takich w głębi oceanu ukrytych skarbów — Lake jest swego rodzaju wynalazcą. Przystępuje on obecnie — jak z Nowego Jorku donosi Corriere della Sera — do wydobywania sumy 800000 funtów szterlingów, w złocie która znajdowała się na okręcie angielskim, wiozącym żołd dla żołnierzy walczących z Amerykanami w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych — Okręt ten został zatopiony w bitwie morskiej w zatoce Long Island — Ponieważ Lake wydobyl już 30 okrętów z morza ma on słuszną nadzieję że wydobędzie i ten trzydziestypierwszy — Przez długie lata badał on dokładnie historię walki amerykańsko — angielskiej i doczytał się, że okręt wspomniany zatonął w pobliżu Hellgate, najwęższej części East River pod New Jorkiem — Jeśli izba reprezentantów odmówi subwencji finansowej, Lake zamierza dokonać poszukiwań na własny rachunek i własnymi środkami — Już Anglik kapitan Thomas szukał skarbów zatopionego okrętu na własny rachunek i umieścił cały swój majątek w tem przedsiębiorstwie — Niestety poszukiwania do niczego nie doprowadziły; Thomas umarł w nędzy nie zdążywszy wydobycь fortuny z głębin morskich — Lake twierdzi, że przy nowoczesnych środkach technicznych uda mu się dokończyć dzieła z lepszym skutkiem.

## Dziwactwa amerykańskiej mody

Jak z Nowego Jorku donosi paryskie wydanie New York Herald'a — według ostatniego krzyku mody eleganckiej i wytworne damy by godnie zaśluzyc na to miano, winny nosić na kapeluszach ozdoby złote, platynowe, lub z drogocennych kamieni, wiernie odtwarzające w miniaturze przedmioty będące ich własnością, jak pałace, wille, cottaże, apartamenty itp — W jednym z najbardziej luksusowych damskich klubów Nowego Jorku, zjawiała się niedawno jedna z eleganckich pań na towarzyskim zebraniu, mając na kapeluszu umieszczone trzy najbliższe jej sercu rzeczy: podobiznę swej letniej rezydencji — z oświetlonymi okienkami — śliczny, zupełnie wykończony samochodzik, długości 3 cm łączący z reflektora mi i maskotą oraz pieska z platyny, z dwoma Rubinami w oczodołach i zębami z kości słoniowej — To jednak nie wszystko jeszcze, by być stu procentową elegantką, należy mieć paznokcie i papierosy w jednym ubarwieniu a więc np pazurki różowe i papierosy również różowe z nieco ciemniejszym monogramem — Szczytem zaś elegancji są perłowe paznokcie i także papierosy ze złotym monogramem właścicielki szawa, na budowę Temidy Nr 24624.

## Kobieta w pracy zawodowej

W Australji zaprowadzono od roku 1915 policję żeńską — Obecnie zatrudnia policja w Adela 13 kobiet w specjalnym departamencie — Urzędniczki otrzymują to same wynagrodzenie co ich towarzysze rodzaju męskiego i pracują niemniej wydatnie.

We Francji według ostatnich obliczeń pracuje 5 milionów 150000 kobiet zawodowo; 800000 z nich pracuje w fabrykach i warsztatach.

Kobieta telefonistka — Dotąd zatrudniano w Londynie telefonistki tylko za dnia a o 8 wieczorem zastępowano je mężczyznami — Ale zarządzenie to okazało się niepraktyczne — Po przeprowadzonych badaniach skonstatowano, że w czasie od 8 rana do 5 po południu, kiedy kobiety zajęte były przy aparatach, następowało łączenie w 6,3 sekundy, w czasie od 5 do kiedy był personel mieszany trwało łączenie 8 sekund a w nocy przy obsłudze męskiej 13 sekund — Wykazało się więc, że mężczyźni reagują wolniej i trudniej zapamiętują cyfry czterolicebowe.

## Pierwsze życzenia nowouplęconej milionerki

W małym miasteczku włoskiem Savona, czyściciel kanałów miejskich i jego żona dowiedzieli się pewnego dnia o milionowym spadku, który zostawił im daleki ich krewny, zamieszkały w Ameryce — Zapytana przez reportera, co uczyni przedewszystkiem; nowa milionerka, odrzekła iż pojedzie do Nowego Jorku bo tam są najlepsi dentyści i da sobie wprawić porcelanowe zęby zamiast złotych.

## Komitet Floty Narodowej

otrzymał od Księdza Biskupa Lubelskiego (w odpowiedzi na prośbę o poparcie celów i zadań Komitetu) zapewnienie, że Ksiądz Biskup akcję Komitetu Fl Nar najchętniej poprze wśród Kleru i społeczeństwa Katolickiego, jako obowiązek patriotyczny każdego obywatela polskiego i że ze swej strony życzy Komitetowi, aby jego akcja dała wielki plon dla sprawy tworzenia potęgi morskiej Polski.

## Spadkobiercy Abdula Hamida w nędzy

Od dziesięciu już lat walczą spadkobiercy sultana Abdula Hamida o majątek tureckiego domu panującego — Tych 27 spadkobierców ostatniego sultana żyje dzisiaj w największym ubóstwie, nie którzy są nieomal żebrakami a jednak nie jest wykluczone, iż przez jedną noc mogą stać się znowu wielokrotnymi milionerami.

Sułtan Abdul Hamid posiadał olbrzymi majątek prywatny, składający się nie tylko ze skonfiskowanych obecnie zamków i klejnotów, ale również z bardzo wielkich posiadłości ziemskich, do których należały między innymi cenne pola naftowe w Iraku — Większa część tych posiadłości została po zawarciu pokoju skonfiskowana przez rządy aliantów, tak, że spadkobiercy sultana chcąc odzyskać ów majątek, musieli wdrożyć prywatne skargi sądowe przeciwko aliantom.

W myśl układu w Lozannie, skargi te były rozpatrywane przed mieszanym sądem w Konstantynopolu, składającym się z reprezentantów Turcji i państw alianckich oraz z neutralnego przewodniczącego — Skargi spadkobierców sultana przeciwko Francji, Włochom i Grecji zostały już odrzucone przez ten sąd — Ostatni proces, jeszcze nie załatwiony, dotyczy właśnie pól naftowych w Iraku a skierowany jest przeciwko Anglii — Gra jest tutaj wysoka albowiem wartość tych pól oceniają rzeczoznawcy na sumę dochodzącą do 8 miliardów złotych.

Sprawa spadkobierców sultana nie jest bardzo pewna, gdyż jak zaznaczyliśmy, przegrali oni wszystkie swe dotychczasowe procesy — Możliwe że w wypadku przegranej tej ostatniej sprawy, rząd turecki postara się o jakąś odprawę pieniędzy, przynajmniej dla tych spadkobierców sultana którzy są jeszcze obywatelami tureckimi — Wszyscy mężczyźni należący do rodziny sultana zostali wygnani z Turcji, ale kobietom pozwolono zostać w kraju — Pomiędzy nimi znajduje się jeszcze 5 wdów po sultanie Wahideddinie, oraz dwie najmłodsze wdowy po sultanie Abdul Hamidzie Kobiety te żyją obecnie w biedzie i zapomnieniu w małych wioskach nad Bosforem.

## Bolszewicki Mityng w Warszawie

Do chwili obecnej poza sowieckim Bezbożnikiem, istnieją dwie organizacje wolnomyślicielskie o charakterze międzynarodowym: Federacja Zwolnomyślicielskich, posiadająca swą siedzibę centralną w Brukseli — oraz Związek wolnomyślicieli proletarjackich.

Dwa te związki, które powstały w rezultacie rozbicia się jednej organizacji pierwotnej, obecnie — jak podaliśmy w numerze wczorajszym, — po stanowiły się zjednoczyć ponownie, celem podjęcia wspólnej propagandy bezbożniczej.

Federacja była organizacją związaną bezpośrednio z lewym skrzydłem masonerii francuskiej (romańskiej) związek utrzymywał bezpośredni kontakt z międzynarodowymi organizacjami bolszewickimi.

Rozłam pomiędzy temi grupami był rezultatem tych ustawicznych wahań, które przeżywa masoneria romańska to zbliżając się do bolszewików to podejmując z nimi walkę.

Dokonywujące się obecnie zjednoczenie świadczy, że w łonie łóż romańskich wzięły górę znowu pro — bolszewickie sympatje i orientacje.

O tem musimy pamiętać choćby z tego względu, że najbliższy zjazd wszechświatowy wolnomyślicieli odbędzie się w roku nadchodzącym w stołicy Polski.

## Koleje papieskie

W myśl postanowień traktatu Laterańskiego zawartego w zeszłym roku między Włochami a Watykanem, siedziba papieska ma być połączona specjalną linią kolejową z siecią kolei włoskich — Linja ta znajduje się obecnie w budowie W związku z tem władze państwa papieskiego zajmują się kwestją pociągów, jakie kursować będą na tej linii służąc do użytku papieża lub innych wysokich dygnitarzy świata watykańskiego.

Pociąg papieski wybudowany będzie całkowicie i wyłącznie na podstawie projektów techników włoskich przez firmę włoską — Dekoracje i umeblowanie pociągu będą również dziełem artystów włoskich — Wagony pociągu papieskiego pokryte będą zewnątrz metalem lakierowanym na ciemno z herbem papieskim z brązu Ściany wagonów będą wybite czerwonym adamaszkiem, na suficie znajdować się będą złote boazerje, pośrodku których widnieć będzie tjara papieska — Specjalną uwagę poświęcili technicy projektowi wagonu tronowego — Meble w tym wagonie będą mahoniowe.

Oprócz pociągu papieskiego mają być wybudowane nieco później wagony dla dygnitarzy watykańskich, w razie potrzeby będą one przyłączone do pociągów włoskich, odchodzących z dworców rzymskich — Projektowana jest również budowa kilku wagonów towarowych koloru ciemnoniebieskiego z herbem papieskim.

Drukarnia „Dziennika Pomorskiego“ w Chojnicach  
Wł. J. Schreiber, Chojnice  
Redaktor odpowiedzialny: Bonifacy Chmielewski, Chojnice

# CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 27. listopada 1930 r.

## Staraniem Koła Polek

odbędzie się w piątek dnia 28 bm o godzinie 8,30 rano w farze msze św za duszę zmarłych członków O liczne wzięcie udziału w mszy św uprasza uprzejmie Zarząd

## Jeszcze czas zamówić „Dziennik Pomorski“

na poczęcie na miesiąc grudzień — „Dziennik Pomorski“ podaje najświeższe wiadomości z kraju i z całego świata, szczególnie zaś z powiatów chojnickiego, sepoleńskiego, tucholskiego; świeckiego i sąsiednich — Nie wysługując się żadnej partji, omawia „Dziennik Pomorski“ wszelkie przejawy życia publicznego z punktu widzenia katolickiego i narodowego, jedynie interes Kościoła i państwa mając na oku

Podczas wyborów popieraliśmy obóz narodowy listę wyborczą nr 4 uważając ją za wyraz woli ludności powiatów naszych, co zresztą wykazały wyniki wyborów w poszczególnych gminach i powiatach naszych

Obecnie, gdy w Sejmie i w Senacie istnieje większość zdecydowana, oczekujemy, jakie będą poczynania parlamentu naszego i jakie owoce jego działalności, zajmując stanowisko najzupełniej rzeczowe — Dałby Bóg, żeby prace naszego parlamentu były jaknajowocniejsze i żeby zdołał on naprawić zło, jakie ujawnia się szczególnie w życiu naszym gospodarczym, oraz żeby przeprowadził sprawę Konstytucyjną, uzdrawiając temsamem stosunki wewnętrzne w państwie — Tego pragniemy wszyscy i w tem dziele chętnie współdziałać będą wszyscy ludzie dobrej woli

## Z Urzędu Stanu Cywilnego za czas od 15 10 do 15 11

**Urodzenia zgłosili:** starszy sierżant zawodowy I Baonu Strzelców Stanisław Tyloch, ulica Świętopelka, córka Melanija Franciszka; — starszy dozorca celny Kazimierz Szczurek, ulica Strzelecka — Osady, syn Stanisław; — pomocnik Urzędu Miar Maksymilian Majewski, ulica Warszawska 5, córka Teresa; — starszy dozorca celny Kazimierz Łuczak, Szosa Bytowska, syn Zdzisław; — bankowiec Robert Dreher, ulica Dworcowa 20, córka Irena Teresa; — kolejowy konduktor 2 klasy Leon Zieliński Plac Królowej Jadwigi 3, syn Edwin dojarz Ignacy Janicki, ulica Strzelecka 17, córka Gertruda; — tokarz metalowy Alfred Sokolowski, Mokre, pow chojnicki, córka Elżbieta Walbraut; — młynarz Władysław Zieliński, Szosa Bytowska Osady syn Alfons; — starszy monter pocztowy Jan Pelpliński Szosa Gdańska 44, syn Jan Edmund; — palacz parowozowni Jan Grzebień, ulica Dworcowa 21, syn Jan Józef; — robotnik Bronisław Rózek, Szosa Bytowska Osady, syn Bronisław; — kolejowy strażnik przejazdowy, Maksymilian Kapłański, Gdańska Szosa 48, syn Franciszek Jan; — ślusarz kolejowy Jan Bargowski, ulica Wysoka 42, syn Jan; — robotnik Jan Rudziński, ulica Polna 13, 2 synów — Alfons Franciszek i Stanisław Leon; — przodownik przy budowie kolei Jan Malinowski ulica Dworcowa 12, syn Edmund; — rejestrator Urzędu Celnego Bolesław Kamiński, ulica Ogrodowa 15, córka Wanda Bogumiła; — egzaminowany robotnik kolejowy Stefan Bruski, Nad dworcem 1, córka Gertruda Lucja; — elektromonter Edmund Wszelaki ul Dworcowa 55, syn Bogdan; — przodownik policji śledczej Józef Zientarski, ulica Strzelecka 2, córka Walerja; — robotnik Leon Lehmann, ulica Wysocka 34, córka Marja Teresa; — robotnik kolejowy Wojciech Sauder, ulica Młyńska 8, syn Alfons Roman; — robotnik Józef Szprenga, ulica Angowicka 24, syn Czesław; — Wojciech Jeszke, Plac Piastowski 23, syn Bronisław Wojciech; — kowal Ambroży Dobber, ulica Strzelecka Osady, syn Hilary; — egzaminowany robotnik kolejowy Leon Ortmann Szosa Gdańska córka Mieczysława Gotfryda; — egzaminowany robotnik kolejowy Jan Belling, Kaliska, pow Starogard, syn Józef; — egzaminowany robotnik kolejowy Franciszek Schefler, ulica Wysoka 30, córka Irena; — pomocnik ślusarski Piotr Osowicki, ulica Mickiewicza 31, syn Stanisław; — nauczyciel szkoły powszechnej Łukasz Schulz ulica Strzelecka 20, córka Krystyna Cecylja; — ślusarz kolejowy Franciszek Neumann, ulica Boczna 6, córka Staninaława; — starszy asystent Prokuratury Sądu Okręgowego Franciszek Wysocki ulica Mickiewicza 1, córka Anna Teresa — W tym samym czasie urodziło się dzieci nieślubnych w liczbie 3

## Z zielonej granicy

Władze niemieckie przytrzymały niejakięgo Kordylasa z Inowrocławia, którego wydano do Polski — Otóż jak się okazało, Kordylas chcąc uchylić się od służby wojskowej uciekł do Niemiec — Sąd powiatowy w Chojnicach skazał go na 2 miesiące więzienia

## Sprostowanie

W związku z podaniem wyniku wyborów z powiatu, proszujemy o tyle, że lista 22 nie uzynkała w Zapceniu żadnego głosu

## Uroczysta akademja

W setną rocznicę powstania listopadowego, kółko amatorskie przy I Baonie Strzelców wystawi w niedzielę dnia 30 bm sztukę teatralną — Tadeusza Żubrzyckiego pod tytułem „Grzmia pod Stoczkiem armaty“, z następującym programem Godz 15, dla młodzieży Godz 16,30 dla żołnierzy Baonu Godz 18, dla dorosłych

Akademja odbędzie się w sali hotelu Centralnego — Wstęp dla młodzieży i wojska 20 groszy dla dorosłych 1 miejsce 50 groszy, 2 miejsce 80 gr Przygrywa orkiestra wojskowa — Akcja toczy się na dworze Sulawy, podczas bitwy pod Stoczkiem Huki armat i strzelanina — Czysty zysk przeznaczony na cele kulturalno oświatowe dla analfabetów w Baonie

## Zbiórka na rzecz S M P

męskie, odbędzie się w niedzielę dnia 30 bm w mieście naszym jak i na całym Pomorzu

**Komisja dla badania pojazdów mechanicznych** i egzaminowania kierowców urzędować będzie w Chojnicach dnia 5 grudnia o godzinie 14 i 6 grudnia o godzinie 8 rano, — w Toruniu zaś dnia 1, 10 i 31 grudnia

## Tak to bywa gdy się nie czyta gazet

Wczoraj wydarzył się w Chojnicach następujący wypadek: Rolnik B z Lubonia przybył do Chojnic na targ, by oddać do naprawy uszkodzony manę — Załatwiwszy inne interesy chciał od stawić manę do kowala — A że nie był w Chojnicach obeznany co do dobrych fachowców, więc namyślał się dokąd go odstawić — Gdy tak rozważał przystąpił do niego pewien elegancki pan, który zapytał go o powód kłopotu, oświadczył uprzejmie że jest gotów wskazać mu fabrykę maszyn rolniczych, w której manę jego został nie naprawiony, przyczem przedstawił się jako sekretarz tej fabryki — Ucieszony rolnik udał się za owym jegomościem — Na Placu Piastowskim minął ich pewien pan, który zgubił kopertę z pieniędzmi — Ów pan sekretarz oświadczył rolnikowi w oczy, że zgubę podniósł i że pragnie z nim się podzielić ale rolnik winien milczeć — Gospodarz tak się ucieszył, że nie posiadał się z radości W chwilczkę potem nadbiegł ów zropaczony jegomość, który rzekomo był zgubił kopertę z pieniędzmi — Odrazu odezwał się do p B w te słowa Pan znalazł moje pieniądze! Widziałem jak je pan podniósł — Bardzo pana przepraszam, lecz ja pańskich pieniędzy nie znalazłem — Oto mój własny portfel z moimi własnymi pieniędzmi rzecz p B i wyjął z kieszeni portfel, wręczając go nieznanemu, który zbadałszy jego zawartość, grzeźnie przeprosił p B poczem oddał mu a uradowany wciąż jeszcze p B schował portfel do kieszeni — Ów uprzejmy sekretarz, wskazał p B ową fabrykę i umówiono się że p B ma wejść do fabryki, a on zaczeka przed bramą — P B oddał manę poczem wyszedł, lecz „sekretarza“ nie było — Znikł jak kamfora — Złe przeczcucie ogarnęło p B — Mimowoli wyjął z kieszeni portfel i przekonał się że pieniądze których miał 300 zł nie było — Teraz dopiero przekonał się, e padł ofiarą oszustów — Natychmiastowy pościg ze strony policji nie przyniósł pożądanego rezultatu — Oszuści znikli — Zropaczony p B ze łzami w oczach wracał do domu, rozmyślając nad swą lekkomyślnością — Otóż p B nie czytając gazet, nie wiedział, że podobnych oszustw dokonano już bardzo dużo o czem z gazet byłby się dowiedział i napewno nie padłby był ofiarą wyrafinowanych oszustów Policja czyni energiczne poszukiwania za oszustami

## Kino Nowości

wyświetla dziś w czwartek 27 bm o godz 8,15 wspinały dramat filmowy doby obecnej pod tytułem „Wróć, wszystko przebaczam“! Arcywesołe przygody energicznego podlotka — W roli głównej nasza uroczą rodaczka: Dina Gralla — Kołpacka — Niemily konkurent — Ucieczka przed małżeństwem — Nowoczesne tortury — Kryjówka na dnie morza! Ceny zwykłe! Koncert

## Lwów przemówił

Dnia 16 listopada transmitowała Warszawa i wszystkie stacje prowincjonalne pierwszy międzystacyjny odczyt nadany z nowego studja rozgłośni lwowskiej — Była to doskonała prelekcja prof Uniwersytetu Lwowskiego dra S Lempickiego, poświęcona ziemi czerwieńskiej i roli, którą ta ziemia odgrywa w polskim dorobku kulturalnym — Na kilka minut przed odczytem przemówił z Warszawy w krótkich słowach naczyt dyr Polskiego Radja — p Zygmunt Chamiec, podkreślając znaczenie międzystacyjnej wymiany audycji i uczestnictwa w stacji lwowskiej

W wymianie tej — mówił dyr Chamiec, podkreślając — odwieczną i bogatą kultura lwowska odegra bezwzględnie bardzo wybitną rolę, pogłębiając i rozszerzając możliwości programowe kulturalne Polskiego Radja — Nie ulega również

wątpliwości, iż w dziedzinie pogłębienia uczuć łączności pomiędzy dzielnicami Polski, głos zawsze wiernego kulturze polskiej Lwowa, który tylo krotnie krwią własną wierność tę podkreślił i przypieczetował, będzie odgrywał bardzo poważną rolę — Witam w imieniu dyrekcji Polskiego Radja serdecznie i gorąco pierwszy odczyt, który za chwilę nadany będzie z nowego studja lwowskiego

## Dowcipna zemsta przemytników alkoholu

Świat cały przejęty jest opowiadaniem o krwawych czynach chicagowskich bandytów, którzy od lat już kilku terroryzują niektóre dzielnice olbrzymiego miasta — Nie wiele jednak ludzi wie i tem, że bandyci, gdy zachodzi potrzeba, umieją również operować dowcipem, jak tego dowodzi następujące wydarzenie:

Pewien sędzia w Chicago zasądził niedawno przemytnika alkoholowego członka bandy osławionego Diamonda, na doraźną karę więzienia odrzucając przytem niewzruszenie wszelkie prósy i błagania skazanego, by mu odroczone karę, gdyż dnia następnego miał się odbyć jego ślub — Oczywiście ze względu na stanowczą odmowę sędziego, ślub gangstera z wybranką jego serca nie mógł dojść do skutku i niefortunny pan młody powędrował na lat kilka za kraty — Minał pewien czas — Sędzia, który dawno już zapomniał o przygodzie przemytnika przezeń skazanego zaręczył się także z pewną panną z Indianopolis i ślub miał się odbyć już wkrótce — W przeddzień uroczystości ślubnej narzeczony wysłał swój bagaż do Miami Beach, gdzie zamierzał spędzić miodowe tygodnie, a sam wyjechał do Indianopolis, zabierając ze sobą walizkę jedynie z ubraniami frakowem i białą szlafką — Po przybyciu do stolicy stanu Indiana, zamieszkał w pierwszym napotkanym hotelu, doniósł telefonicznie narzeczony o swym przyjeździe i postanowił wcześniej udać się na spoczynek, chcąc następnego rana w czasie godnie się wystroić do ślubu, wyznaczonego na godzinę 10 — Jego przebudzenie jednak, po przespaniu ostatniej kawalerskiej nocy, było wręcz niewesołe: ku swemu wielkiemu zdziwieniu i przerażeniu spostrzegł, że nie posiadał już swej walizki, która w tajemniczy sposób ulotniła się z pokoju, wraz z całą zawartością — Ulotniło się również w dodatku ubranie, buciki, płaszcz i kapelusz, słowem wszystko, co przywiózł ze sobą Złodziej pozostawił mu jedynie — jakby na kpiny — ślubne obrączki które przywiózł ze sobą i pozostawił wieczorem na stoliku nocnym

W pierwszej chwili przerażony pan młody schował się czempredziej pod kołdrę — Wkrótce jednak odezwał się telefon: narzeczona — zdenerwowanym głosem dopytywała się o przyczynę spóźnienia i prosząc go o natychmiastowe przybycie donosiła mu, iż goście zaproszeni na ceremonję ślubną już zaczynają się schodzić

Obłany zimnym potem telefonował do kilku składów garderoby i bielizny męskiej — niestety bezskutecznie gdyż z powodu dnia świątecznego wszystkie sklepy były pozamykane — Również w hotelu nie było — jak się okazało — ani jednego ubioru do dyspozycji — Tymczasem godzina ślubu się zbliżała a narzeczony biegł jak szalony w koszuli po pokoju — Na szczęście przybył przyszy teść sędziego, zaniępokojony nieobecnością niezbędnego do ślubu zięcia i jako tako wykombinował wreszcie „okazyjną“ odzież dla niego Kilka tygodni później, gdy już powróciwszy do Chicago ze swą młodą żoną, pewnego dnia otrzymał paczkę zawierającą wszystko, co mu w tajemniczy sposób zabrano owej pamiętnej nocy w hotelu W portfelu, z którego nie wyjęto ani jednego dolara, zdumiony sędzia znalazł karteczkę, na której mógł wyczytać następujące słowa: Nauczka ta powinna pana przekonać, iż nie godzi się stawiać przeszkód tym, którzy się chcą żenić — Była to zatem zemsta bandytów chicagowskich za poprzednio skazanego ich towarzysza

## RUCH w TOWARZYSTWACH

**Tow Gimn Sokół** — Dziś w czwartek o godz 20 ćwiczenia dla oddziału młodszych w hali przy Pl Piastowskim — Stawienie się kompletu w stroju ćwiczebnym obowiązkowe

W piątek dnia 28 listopada o godz 20 odbęda się ćwiczenia P W w hali na Placu Piastowskim Liczny udział pożądany Naczelnik

**Tow Gimn Sokół** — Zebranie uroczyste poświęcone Powstaniu Listopadowemu odbędzie się w sobotę dnia 29 bm o godzinie 20 w salce u p Węsierskiego — Uprasza się o zjawienie się wszystkich druhen i druhów Czołem! Zarząd

**Tow właśc domów i nieruchomości** — W sobotę 29 bm o godzinie 19 i pół odbędzie się w hotelu Engla zebranie

**Towarzystwo Handlowców** — Towarzystwo Handlowców urzędza w sobotę dnia 29 bm o godz 20-tej w lokalu p Koperskiego obok bramy Człuchowskiej dla członków i zaproszonych gości wie czorek) — Zaproszenia odebrać można u pana Saengera Rynek nr 14

Zarząd Tow Handlowców, Chojnice  
**W piątek dnia 28 bm** o godz 8 wieczorem zebranie Ligi Katolickiej parafji chojnickiej w auli miejscowej szkoły powszechnej — O liczny udział parafjan prosi Zarząd

**Zwierzyniec poznański w zimie**

Ogród Zoologiczny w nastaniu zimy nabiera specyficznego charakteru. Nie widać w nim jak zwykle wiosną i latem licznych gości snujących się po gankach ogrodu, przyglądających się z zaciekawieniem różnym zwierzętom. Nie słychać gwaru a przede wszystkim głosików dziecięcych zmieszanych z krzykiem wrzaskiem ptactwa i dzikich drapieżców, oraz innych czworonogów. Na pierwszy rzut oka zdawaćby się mogło, że ogród opustoszał, zwierzęta powymierały i niema już nic go dnego do zobaczenia.

Ale pozory mylą. W pawilonach, dokąd skryły się nasze egzotyczne zwierzęta począwszy od arcyzabawnych małpek a skończywszy na trąbno nosiej „Dorze“, widać obecnie życie niemniej ciekawe i warto mu się bliżej przypatrzeć.

Wielka wółjera, w której rej wodziła skrzydłata rzesza najrozmaitszego gatunku, obecnie wygląda smutnie. Mniej wytrzymała na zimno ptactwo znalazło wygodne pomieszczenie w przylegającym pawilonie. Podczas dnia coprawda ten i ów egzotyczny skrzydłaty gość zażywa przechadzki po wółjerze, ale na noc woli jednak schować się do ogrzewanego pawilonu. Natomiast bażanty i mewy drwią sobie z zimna i z przyjemnością

cią przebywają na świeżym powietrzu. Żółwie też od czasu do czasu dotrzymują im placu.

W pawilonie dla wielkich drapieżców baraskują wesołe młode lwiatka na co obojętnie patrzy grzywiasty „Cezar“, który dla zabicia czasu albo śpi, albo też ziewa pokazując przytem potężne kły. Dalej z powagą przechadzają się nerwowo po klatce wspaniałe tygrysy, a w sąsiedztwie figle płatają trzy młode tygrysiatka, które jak wiadomo ujrzały światło dzienne w naszym ogrodzie. Obok niby zamyślane filozofy, stoją nieruchomo marabuty, patrząc podejrzliwie na natrętnych gości. Dalej zwracają uwagę przechodnia kondory i inne zwierzęta, poczem przechodzimy do piaskarni.

Tu dopiero panuje okrutny wrzask, tak, że trudno wprost rozmawiać. Przeróżliwe krzyki papug, gruchanie wspaniałych okazów gołębi, piśki małego ptactwa — wszystko to razem zlewa się w jeden potworny akord, od którego aż uszy boją.

Obszerny lokal, przeznaczony dla małych również tętni życiem. Drwią one sobie z zimna i nie tracąc na humorze wyprawiają łobuzerskie poprostu harce, gonią się, skaczą po obszernych, a wygodnych klatkach. Pełno tu publiczności, która śmieje się do rozpuku.

Od czasu do czasu pokazują się nasze brunatne misie, stają na łapy i smętnie oczyma wypatrzą przechodniów z cukrem. „Lula“ zachowując zwyczaj swego gatunku zamierza zaszyć się w ciepłej kryjówce ze słomy i tam zapaść w zimowy sen. Możemy się podzielić radosną wiadomością, że niezadługo zwierzyniec powiększy się, gdyż na wiosnę, gdy słonko zaświeci „Lula“ zaprezentuje publiczności małe misie. Białe niedźwiedzie chyba są najbardziej zadowolone z nadchodzącego zimna; szkoda tylko, że zamurowano im maleńki basen, w którymby teraz chętnie pluskały.

Nic też sobie z zimna nie robią jelenie, bizona, żubry itp. Wprost ciarki człowieka przechodzą, gdy patrzy na fokę i lwy morskie, które z rozkoszą przepływają zimną wodę w basenie, szukając dozorcę i domagając się wrzaskliwie porcji ryb. Także i dzikie kozy górskie okryte grubym futrem nie obawiają się zimna, to też często je można zauważyć, jak wspinają się zwinnie po sztucznych skałach.

Na wiosnę dyrekcja w ogrodzie dokona licznych zmian, by publiczności nowych dostarczyć wrażeń. Przedewszystkiem powstanie druga efektowna wółjera dla ptactwa krajowego.

**Hotel Priebe**

Dziś w czwartek dnia 27 listopada br. urządzam

**wieczorek familijny**

Ruletka z nagrodami dla tańczących par i wiele innych niespodzianek.

Koncert artystyczny! Początek o godzinie 8-mej. **R. Wegenke.**

**W niedzielę, dnia 30. listopada br.**

urządzamy w rozszerzonych oknach wystawowych naszego składu

**Wielką wystawę gwiazdkową**

Każdy znajdzie w wystawie coś dla swych najbliższych

Specjalna okazja dla wyszukania czegoś dla swych milusińskich

**Księgarnia „Dziennika Pomorskiego“****Towarz. właścicieli**

domów i nieruchomości

W sobotę, 29. bm. o godz. 19<sup>1</sup>/<sub>2</sub> odbędzie się w hotelu p. Engla

zebranie.

**Zdrowe**

prosięta

ma do oddania

**Brzeziński  
Charzykowo**

**Na wagę  
sprzedaje**

Perfumy, wody kolońskie, kwiatowe wody kolońskie zwykłe. Wody do ust. Wody na włosy.

Drogerja - Perfumerja  
**Bracia Hubert**

wł. J. Hubert  
Chojnice Pom.  
rok zał. 1894 Tel. 219

**KINO NOWOŚCI**

W czwartek 27 bm. o godz. 8.15

**Wróć, wszystko  
przebaczam!**

Arcywesołe przygody energicznego podlotka.

W rolach głównych:

**Dina Gralla**

**Albert Paulig**

**Emmy Wyda**

Niemity konkurent! Ucieczka przed małżeństwem! Nowoczesne tortury. Pudowe niemowle! Skandal w Lunaparku! Kryjówka na dnie morza!

Ceny zwykłe!

Ceny zwykłe!

W piątek:

**Portjer hotelu Atlantic  
z Emilem Janningsem.**

Kto udziela dokładnie

nauki

**języka polskiego**

Początki znane.

Łask. Zgłoszenia z pod. warunków proszę skierować pod nr. 300 do eksp.

**Skład**

**z mieszkaniem**

od 1. stycznia 31. do wynajęcia.

**F. Wiese,**  
Człuchowska 15.

Dobrze umeblowany

**pokój**

bez lub z utrzymaniem do wynajęcia

Gdzie wskaże eksp. „Dzien. Pom.“

**Plecaki**

poleca

**Księgarnia  
Dzien. Pomorskiego**



Skarbonka powinna znajdować się w każdym domu, gdyż jest ona ważnym i bardzo pomocnym czynnikiem dla rodziców przy wychowaniu swych dzieci. Darowanie dziecku dla jego skarbonki parę groszy sprawia mu radość i przyjemność, a zachęcone jeszcze przykładem oszczędności rodziców, pobudza je już w samej młodości do zmysłu oszczędnościowego. Skarbonki domowe wypożycza bezpłatnie

**Miejska  
Komunalna Kasa Oszczędności  
w Chojnicach.**

**Obrazy narodowe**

Cud nad Wisłą

Zaślubiny Polski z Morzem

Rejtan na Sejmie Warszawskim

Nie rzucim ziemi

Hołd Pruski

Bitwa pod Grunwaldem

Konstytucja 3-go Maja

**oraz obrazy religijne  
i krajobrazy**

w wielkim wyborze poleca

**Księgarnia Dzien. Pomorskiego.**